

TOPONÍMIA DELS POBLES VALENCIANS

LA FONT DE LA FIGUERA

LA COSTERA

AJUNTAMENT
DE LA FONT DE LA FIGUERA

INSTITUT CARTOGRÀFIC VALENCIÀ

ACADÈMIA VALENCIANA DE LA LLENGUA
SECCIÓ D'ONOMÀSTICA

COORDINACIÓ I GESTIÓ
Unitat de Recursos Lingüísticotècnics

RECULL I TEXT
José María Tortosa Gramage

GRAFISME
Esperança Martínez Molina

© Acadèmia Valenciana de la Llengua

Col·lecció: Onomàstica
Sèrie: Toponímia dels Pobles Valencians
La Font de la Figuera, 191

Editat per: Publicacions de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua
Av. de la Constitució, 284
46019 València
Tel.: 96 387 40 23
Adreça electrònica: avl@gva.es

Amb la col·laboració de l'Ajuntament de la Font de la Figuera

ISBN: 978-84-482-6021-7
Depòsit legal: V.1395-2015
Impressió: LAIMPRESSA CG
www.laimpresacg.com

LA FONT DE LA FIGUERA

El municipi de la Font de la Figuera se situa en l'extrem sud-occidental de la comarca de la Costera. Limita, al nord, amb Énguera; a l'est, amb Moixent i Fontanars dels Alforins; al sud, amb Villena, i a l'oest, amb Almansa (Albacete). El terme municipal té una extensió de 84,3 km² i el nucli urbà se situa a una altitud de 553 metres. La població és de 2.150 habitants, si bé al principi del segle XX superava els 4.000. El nombre d'habitants començà a decaure a partir dels anys trenta, a causa dels efectes socials de la Guerra Civil i de l'augment de l'emigració dels anys seixanta. A partir dels anys noranta la ubicació de xicotetes indústries o l'ampliació d'altres ja existents, junt amb l'arribada d'immigrants, contribuí novament a establir el cens de població.

En el terme de la Font de la Figuera hi ha importants jaciments arqueològics, que mostren el poblament de la zona des d'èpoques prehistòriques: hi ha restes, sobretot de ceràmica, del Neolític, de l'Eneolític, del Bronze valencià, de la cultura ibèrica i de la posterior etapa iberoromana. Esta última és precisament la que registra una major presència humana, potser pel pas d'una important via o calçada romana (Via Augusta). L'època medieval té una menor representació, ja que la població era escassa en els períodes visigòtic i àrab.

Al començament del segle XIII, el lloc pertanyia al senyoriu de Moixent. El rei Jaume II va donar Moixent i la Font de la Figuera a Gonçal Garcia, qui va atorgar la carta de poblament el 19 de març del 1313, a partir de la qual el poble fou segregat del senyoriu de Moixent. A Gonçal Garcia el succeïx el seu fill, Pere Garcia; amb ell apareix per primera vegada el cognom il·lustre d'Aragó Maça de Lliçana. Així se succeïxen fins a vint senyors feudals. Els dos últims, Genar Rabassa de Perellós i Genar Francesc de Perellós, ostentaven el títol de marquès de Dosaigües. Amb este últim, avançat el segle XIX, es tanca l'època feudal i comença el període de les desamortitzacions.

En la Guerra de la Independència, la població va tindre, per la seua situació geogràfica, un important protagonisme, ja que el mariscal Suchet va ubicar el seu quarter en la que hui es coneix com a Casa Abadia. Sembla que ací es va firmar un document que contenia capitulacions de la guerra en presència de Josep Bonaparte.

La principal activitat econòmica del municipi és l'agricultura, en l'explotació de la qual preval el règim de propietat. Dominen els cultius de secà: la vinya, l'olivera i els cereals, si bé hui el cultiu de la vinya ha desplaçat quasi per complet el dels cereals. També són importants l'activitat

industrial, especialment el sector del moble, i les indústries de transformació de la producció agrària, fonamentalment les relacionades amb el vi i l'oli.

Durant la segona mitat del segle XIX, el cultiu de la vinya tingué un fort augment en les comarques valencianes. La Font de la Figuera i Moixent es convertiren en dos dels municipis més importants quant a producció de vi de la Costera i de les comarques confrontants. Esta representativitat vitivinícola es manté i s'incrementa en l'actualitat amb la reconversió de varietats i l'augment de la superfície que s'hi dedica. En este sentit la cooperativa vitivinícola local ha experimentat una important ampliació i reestructuració del sistema de producció i, a més, s'ha convertit en un dels cellers d'avantguarda de la Comunitat Valenciana.

Per a la Font fou molt important la construcció de la carretera Real de Madrid, o de Carles III, en 1776, que comunicava el municipi amb Almansa i València. També va suposar un gran impacte per a la població la construcció de la línia de ferrocarril entre València i Almansa (1859) i del tram de carretera construït al començament del segle XX, que, partint de la carretera Real de Madrid, va comunicar la població amb leclá (Múrcia) a través de Cabdet (Albacete).

La població posseïx, entre el seu patrimoni historicoartístic, un notable retaule renaixentista del conegut pintor valencià Joan de Joanes (per a molts nascut a la Font de la Figuera), ubicat en l'església parroquial de la Mare de Déu de la Nativitat. La capçalera i dos trams (primera fase de construcció) presenten un estil renaixentista, mentre que en els dos últims trams i els peus (segona fase) apareix una solució barroca.

En esta població hi ha dos ermites d'aspecte neoclàssic: la de Santa Bàrbera (ubicada al capdamunt d'un turó pròxim a la població) i la de Sant Sebastià, la construcció de la qual s'inicià el 1565, encara que fou reformada després. En l'interior de les capelles laterals alberga un conjunt de pintures barroques amb un clar predomini de motius ornamentals.

La Font de la Figuera celebra les festes patronals durant el mes de setembre, i la dels moros, cristians i contrabandistes al mes de desembre, amb gran participació popular.

ELEMENTS FÍSICS

Orografia

Alt de la Simeta
Alt de les Bateries
Alt de les Moles
Alt de les Piletas
Alt del Colomer
Alt del Corb
Alt del Granader
Alt dels Balcons
Alt dels Bolos
Alt dels Villars
Altet Blanc
Altet de la Coveta d'Alminyana
Altet de la Riera
Altet de Lloma Rasa
Altet de Maria Joana
Altet de Materiales
Altet de Tasca
Altet dels Tres Mollons
Cabeço Gordo
Cantal Gentil
Colladet de la Mosca
Costera de la Torre
Cova de l'Avellaner
Cova de l'Herrera
Cova de la Dama

Cova de la Sarna
Cova de la Saurina
Cova del Garroferet
Cova del Gat
Cova del Lliguerasso
Cova del Regaixó
Cova Negra
Cova Santa
el Capurutxo
el Cofrenet
els Campanarets
els Picaios
la Sella
la Serreta
Lloma Alta
Mola de Torró
Moleta de Xono
Moleta del Flare
Ombria de la Torre
Penya del Forn
Penya Foradada
Penya Parda
Puntal del Roure
Serreta de Santa Bàrbera

Hidrografia natural

Barranc Bacorero
Barranc Censal
Barranc d'Emiliet
Barranc de Barxí
Barranc de Cabra
Barranc de Gil Martines
Barranc de l'Aire
Barranc de la Fonteta Grogà
Barranc de la Perdiguera
Barranc de la Regalíssia

Barranc de la Tia Berbina
Barranc de les Canyadetes
Barranc de Mossén Onofre
Barranc de Ramos
Barranc de Rufa
Barranc de Vallmelós
Barranc del Boter
Barranc del Caicó
Barranc del Cantal Gentil
Barranc del Canyalís

Barranc del Cofrenet
Barranc del Mosso
Barranc del Papà
Barranc del Regaixó
Barranc del Tollet de la Palanca
Barranc del Vint-i-u
Barranc dels Bessons
Barranc dels Junquerejos
Barranc dels Molins
Barranc Roig
Barranquet del Cossi
Barranquet del Puig
Barranquet del Sastre
Barranquet del Tio Macoc
Barranquet dels Banyons
Brols del Regaixó
el Saltador
el Tollet

els Xarcos
Font de les Piletas
Font del Cossi
Font del Llop
Font del Pimpollo
Font del Vint-i-u
Font Jordana
Fonteta Grogà
Pouet del Poll
Rambla del Fossino
Rambla del Milà
Riu Cànyoles
Toll de l'Olivera
Toll de la Figuera
Toll de la Penya
Toll de la Sarsa
Toll del Llibrell
Tollet de Villampedro

Hidrografia artificial

Basseta de Pitxirri
Pou de Romero

Pou del Caicó

PARTIDES, PARATGES I VIES DE COMUNICACIÓ

Partides i paratges

Bancal Colorado
Bancal de Martí
Bancal Roig
Bujafaró
el Bolcadoret
el Bovalar
el Bustal
el Caicó
el Carrascal
el Cierro
el Colmenar
el Fondo de la Vereda
el Lliguerasso

el Madronyal
el Milà
el Molí de Vent
el Moreral
el Mosso
el Motor
el Pimpollo
el Pla de Joan Àngel
el Pla de les Carrasques
el Planet
el Planet de Tello
el Planet de Vinagre
el Puntal del Raio

el Raboser
el Ramblar
el Regaixó
el Tollet de la Palanca
el Xopet
els Cascallars
els Cauets
els Collados
els Escrivans
els Galaios
els Junquerejos
Freginals
Germanies
l'Ereta de Llúcia
l'Erilla
l'Estació
l'Esteparico
la Calessa
la Canyonada de Barxí
la Canyonada de l'Escardador
la Canyonada de les Piletetes
la Canyonada de Munyós
la Canyonada de Xola
la Canyonada Falsa
la Canyonada Fonda
la Cava
la Creueta del Manco
la Curvina
la Felipa
la Foia de Manuel
la Font Santa
la Llonganissa
la Patada de l'Egua
la Pedrissa de Bunyol

la Pedrissa de Cabra
la Pedrissa de la Morena
la Pedrissa de les Morenes
la Penyeta del Flare
la Perdiguera
la Redonda
la Revolta
la Riera
la Romana
la Servera
la Solana
la Vegueta
les Bateries
les Cabeçoles Altes
les Cabeçoles Baixes
les Canyades
les Canyadetes
les Clotxes
les Costeres
les Creus
les Pebrades
les Saleretes
Mirabò
Mossén Onofre
Partida de Gil Martines
Partida de Maria Segura
Partida de Mariaga
Pitxirri
Racó de Gassona
Sant Domingo
Siscar
Tasca
Terramoreno
Tovales

Vies de comunicació

Antic Ferrocarril de Xàtiva
Autovia València-Albacete
Camí de Bujafaró
Camí de l'Areneta
Camí de l'Ensanxo

Camí de la Perdiguera
Camí de la Romana
Camí de la Xifarrera
Camí de les Aldees
Camí de les Canyadetes

Camí de les Cases Juntes
Camí de les Piteres
Camí de Vallmelós
Camí del Cementeri
Camí del Garroferet
Camí del Pilonet
Camí del Planet de Tello
Camí dels Brunals
Camí dels Cascallars
Camí dels Escrivans
Camí dels Junquerejos
Camí Fondo
Camí Nou de la Carrascosa
Camí Vell d'Almansa
Camí Vell d'Ontinyent
Camí Vell de Cabdet

Camí Vell de Fontanars
Camí Vell de la Safra
Camí Vell de Madrid
Carretera d'Ontinyent
Carretera de lecla
Carretera de Navalón
el Tunelet
Ferrocarril València-Alacant
la Veredeta
Pontet de Buquet
Pontet de l'Estació
Pontet de l'Estanquer
Túnel
Túnel de Mariaga
Vereda de la Romana

PRESENCIA HUMANA

Poblament

Bellavista
Casa d'Albero
Casa de Corna
Casa de l'Àngel
Casa de l'Hostaler
Casa de la Felipa
Casa de la Fontanta
Casa de les Cabeçoles Altes
Casa de les Cabeçoles Baixes
Casa de Molina
Casa de Raboseta
Casa de Seros
Casa de Tomasi
Casa del Cabeço
Casa del Caicó
Casa del Collado
Casa del Fossino
Casa del Pi
Casa del Regaixó
Casa del Roig

Casa del Roig dels Flares
Casa del Vint-i-u
Casa dels Rogets
Casa dels Tontos
Casa Nova
Casa Nova del Collado
Casa Real
Casa Vella
Cases de Corbí
Cases dels Junquerejos
Caseta d'Amadeu
Caseta d'Edelmir
Caseta d'Ezequiel
Caseta d'Higini
Caseta de Bartolillo
Caseta de Bessó
Caseta de Blaiet
Caseta de Carles
Caseta de Don Julián
Caseta de Felip

Caseta de Forcallà
Caseta de Fortunat
Caseta de Ganyano
Caseta de Gori
Caseta de Jesús
Caseta de l'Ordinari
Caseta de les Banyones
Caseta de Llebres
Caseta de Llebres el Coixo
Caseta de Matxero
Caseta de Palauet
Caseta de Parra
Caseta de Patrici
Caseta de Pedron
Caseta de Primitiu
Caseta de Romà
Caseta de Torrò
Caseta de Tramús
Caseta de Tremendo
Caseta de Xerro
Caseta del Moliner
Caseta del Tio Capoll
Caseta del Tio Ernest
Caseta del Tio Fumaguera
Caseta del Tio Genaret
Caseta del Tio Javielo
Caseta del Tio José Figol
Caseta del Tio Limones
Caseta del Tio Matxeret
Caseta del Tio Porró
Caseta del Tio Reies

Caseta del Tio Rompecómodas
Caseta del Tio Saragossa
Caseta del Tio Tobaldo
Caseta dels Barxes
Casetes de les Venteres
Corral d'Adolf
Corral d'Alberta
Corral de Banyó
Corral de Castelló
Corral de l'Hostaler
Corral de la Ventera
Corral de Maria Segura
Corral de Revert
Corral del Juncar
Corralet de Peret
Corrals de Blai
el Pouet de Palau
el Teular Vell
el Ventorrillo
la Borderia
la Carrascosa
la Confiança
la Font de la Figuera
la Torre Tallada
la Trona de Baix
la Trona de Dalt
la Xifarrera
les Pebrades
Sant Rafel
Santa Rosa

Altres llocs d'interés

Àrea de Servici
Camp de Tir
Cementeri
Ermita de Santa Bàrbara
Estació Depuradora

Mineta de la Torre
Observatori Forestal
Planta Embotelladora
Polígon Industrial Sant Cristòfol
Venta de Vicenta

Elements físics

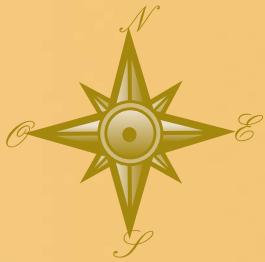

Partides, paratges i vies de comunicació

TERME D'ÉNGUERA

0 200 400 800 1.200 1.600 2.000 Metres

TERME DE MOIXENT

TERME D'ALMANSA
(CASTELLA-LA MANXA)

la Font de la Figuera

TERME DE VILLENA

TERME DE FONTANARS
DELS ALFORINS

Presència humana

